UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Novissima Polyanthea, In Libros XX. Dispertita

Dominicus

Francofurti, 1613

Odor

urn:nbn:de:hbz:466:1-97211

Visual Library

... quidem eadem cum illo viæ ingredi. *μηδὲ τὴν αὐτὴν ὁδὸν* ...

... *via quidem eadem ingredi dicuntur, qui extremo diſsident* ... *ac via quidem communi velint ambulare. Plut.*

... inter ſe iræ ſunt acerbiſſimæ.

... *ſimultas inciderit inter fratres, ea ſolet eſſe atrocior,* ... *vulgarium inimicorum. Eurip. in Iphigen.*

... tardiſſimè ſeneſcit. *ὁ θυμὸς ἔσχατον γηράσκει.*

... *Ira poſtremum ſeneſcit. Nam vulgo mortales iniuriæ te-* ... *meminiſſe ſolent: benefactorum quam facillime obliui-* ... *ſcoles.*

... ouem. *ὡς λύκος ἄρνα φιλεῖ.*

... *commodi gratia ſimulat amorem. Quo licebit vti, quoties* ... *alteri in negotio quopiam vult cedere.*

❡ Exempla Biblica.

... exempla: Abimelech & ſocii eius, *Gen*, 26. v. 17. Eſau, 27. v. 41. ... 34. 30. Fratres Ioſeph, 17 45. Aegyptii, *Exod.* 1. 12. Madiani- ... 25. v. 17. 18. Iſraelitæ, *Iud.* 11. v. 6. 7. cæci & claudi, 2. *Sam.* 5. 8. ... v. 15. 22. Razon, &c. 1. *Reg.* 11. 25. Achab, 22. 8. Hoſtes Iuda, ... Holofernes, 13 22. Aman, *Eſth.* 7. 6. Hoſtes Dauidis. *Pſalm.* ... *&* 25. 19. *&* 35. 19. *&* 44. 8. *&* 69. *v.* 15. Iudæi, *Amos* 5. v. 10. Viri ... iniqui, 1. *Macch.* 11. v. 21. Nicanor, 2. *Macch.* 14. *v.* 19. Mundus, ... *v.* 6. *&* 15. *v.* 18.

❡ Exempla Profana.

... Melanionem quendam odio mulierum in ſolitudinem ... perque auia montium, cane, quo vno conuictore vteba- ... ſolitum, nec vnquam domum reuocari potuiſſe. ... *Melanione caſtior. Eraſm.*

... odium erga Barbaros etti naturale videri poteſt; pro- ... vocisque diuerſitatem (ſimilitudo namque amicitiam ... tamen interceſſerunt quoque variæ bellorum occaſiones, ... ob raptum mulierum, quas *Herod. lib.* 1. recitat.

... Cato Cenſorius tanto odio proſecutus eſt Græcos: vt filium ... ab eorum literis, non quidem inſpiciendis, ſed perdiſcen- ... *Plut. in Caton. & Plin. lib.* 21. *c.* 20.

... VI. Imp. qui & Conſtans, omnibus ſuis exoſus Sy- ... in balneo eſt occiſus. *Sigebert. in Chron.*

... Athenienſis non religione, non cœleſtium rerum indagi- ... ſolus eſſe voluit: ſed prauo quodam affectu, rigoreque ... hominum commercio ſibiipſi interdicto. *Sabell. lib.* ...

... Strymonis filius, Timonis moribus fuit hominum oſor: ... ſolitudine ſolus riſerit. *Laert. in eius vita.*

... Philoſophus Stoicus Pergamenus, tam moroſus fuiſſe ... omnium principum ac regum amicitias ſpreuerit. *Vo-* ... *Anthrop.*

... Cum Illyricos mores exoſos haberent: nec illorum ... vitare poſſent: vt ſe à contagione illorum ſeruarent, ... bant quotannis grauem ætate, qui ſolus ad illos pene- ... quo commercium haberent, quem Poletem dixere. ... *Politic.*

❡ Hieroglyphica.

... apud veteres odii fuit indicium: & vſque adeo in aſperi- ... ationem abiit, vt homines ingenio moroſo & difficilli- ... qui præ ſuo viuendi inſtituto omnes aliorum mores ... faſtidiunt, per Rubum ſiccam depingerent: eam enim ita ... frangas potius, quam minimum flectas. *Pierius, libr.* 15. *c.* ...

... filicis hieroglyphicum, vt alligata arundini capitalia odia ... *idem lib.* 58. *c.* 27.

... Odium per piſcem interpretabantur, vt docet *idem* ... *lib.* 31. *c.* 7.

... Affectus, Inuidia, Ira.

Odor.

❡ Definitio et Etymolog.

ODor Plinio nihil aliud eſt quam infectus aer, *lib.* 15. *c.* 27. Mirum (inquit idem, *lib.* 15. *cap.*) tria naturæ præcipua elementa ſine ſapore eſſe, ſine odore, ſine ſucco: aquas, aera, ignes. Odor, ... Hebr. *Reach*, odor, fragrantia, ſæpe vſurpatur in Bibliis ... & figurate: à verbo *Riach*. Odoratus eſt, olfecit. Cognatio- ... habet cum *Roach*, ſpirauit: quod fit ore, at odorari fit naribus, ... endo ſpiritum. Odor *proprie* ſumitur, *Gen.* 27. *v.* 27. *Prou.* 27. 9. ... v. 24. *Ioan.* 12. *v.* 3. figurate, pro commoda & felici conditione. ... 1. 21. *Ier.* 48. 11. *Oſe.* 14. 6.

...ecundo, pro acceptatione ſacrificiorum legalium, Meſſiæ digni ... reſpicientium, *Gen.* 8. 21. paſſim in libris Moſaicis & Prophe- ... Tertio, pro odore myſtico, filii Dei & Eccleſiæ ſponſalia cœle- ... adumbrante, vt videre eſt in Cantico canticorum, *c.* 1. *v.* 4. 12. 13. ... *v.* 1. *&* 7. 8. 13. Quarto, pro odore ſpirituali, ſeu donis ſpiritus ſancti in Dei electis, quæ dona accepta ſunt coram Patre cœleſti, propter Chriſtum. Vide 2. *Cor.* 2. 14. 15. 16. *Epheſ.* 5. 2. *Phil.* 4. 8.

Porro translationes, quæ ducuntur à corporis ſenſibus, omnes fere prouerbiales ſunt. Velut, Odorari, pro reſciſcere, Olfacere, pro deprehendere, ſubolere, pro ſuſpectum eſſe, Obolere, i. moleſtum eſſe. Huc pertinent & illa, Olet mendacium, Redolet atticiſmum, olet lucernam, &c. De quibus permulta occurrunt in probatis authoribus, & apud Grammaticos, qui verbi Oleo, & compoſitorum metaphoricas locutiones explicant.

❡ Sententiae Philosophicae.

Odorandi ſenſus non ineſt in nobis acer, ſed eo à multis animantibus vincimur. Remiſſe enim homo olfacit, nec quicquam eorum, quæ odorem efflant, percipit ſine dolore aut voluptate: quod non ſit in eo ſubtilis hic ſenſus. *Ariſt. l.* 2. *de Ani. c.* 9. *T.* 92.

Odoratus in eo, quod odorem efflat, & in eo, quod non efflat, cernitur. *l.* 2. *de Anim. c.* 9. *T.* 96.

Senſus rei, quæ odorem habet, eumque vel bonum vel malum, odoratus dicitur. *ibid. T.* 90.

Non ſentire odorem niſi reſpirando, hominum proprium eſt. *ibid. T.* 98.

Senſus olfaciendi, cum impar ſit ſenſuum numerus, & impar numerus medio quodam conſtet: videtur & inter eos, qui tactu munere funguntur ſuo, vt tactus & guſtatus, & inter eos, qui alia interiecta re munus ſuum exequuntur, cuiuſmodi ſunt aſpectus & auditus, medium locum obtinere. *lib. de ſenſ. c.* 5.

Quorum nares porrectæ ſunt longius, vt catellorum laconicorum, hæc valent olfactu. *lib.* 5. *de gener. animal. c.* 2.

Efficitur ſenſus olfaciendi per ſpirationem in iis, quæ nares obtinent. *lib.* 2. *de part. c.* 10.

Odor quædam eſt fumum imitans exhalatio. *lib. de ſenſ. c.* 2.

Sapor & odor eadem vtrumque eſt affectio: ſed non iiſdem verſantur. *lib. de ſenſ. c.* 5.

Elementa, vt ignis, vt aer, vt aqua, vt terra, odore carent.

Et acres & dulces ſunt odores, & auſteri, & accidi, & pingues, & amaris putidi, ac carioſi quadam ſimilitudine reſpondere, dici poſſunt. *ibid.*

Genus odorum, qui per ſe ac vi ſua voluptate afficiunt, vt ii, qui efflantur è floribus, neq; magis neq; minus ad cibum inuitant, nec ciborum appetitum famemque adiuuant, ſed contra potius eam impediunt, hominiſque hoc eſt proprium. *ibid.*

Quod Pythagoræ, tradunt, nonnulla eſſe animalia, quæ odore victitent, id non eſt conſentaneum. *ibid.*

Ea quæ adoratui ſubiecta ſunt, ipſa per ſe, qua ex parte odoratum mouent, nihil ad cibum victumque pertinent, ad valetudinem autem eadem conducere ſenſu percipi poteſt. *ibid.*

Acres odores difficultatem nobis pariunt olfaciendi. *lib. de Somniis, c.* 2.

Odor id eſt, quod odoratum mouet: & ſi quid odoris ſenſum afficit, id odor facit. *lib.* 2 *de Anim. c.* 12. *T.* 125.

Odores, admixtione quadam omnino conſtant, vt ſapores. Quod enim admixtionis eſt expers, protinus etiam omni vacat odore vt & ſapore. Quo fit vt ſimplicia corpora, velut ignis, aqua, aer, odoris expertia plane ſint: terra, quod mixta ſint maximè, potiſſimum quoq; ſola odore prædita cernatur. Verum odorum partim inertes ſunt & diluti, quemadmodum in ſaporibus: partim ſuapte quadam ſpecie cenſentur: eorum autem ſpecies, quanquam ſaporum formas æmulari videntur, non tamen omnes eadem habent vocabula: nec ſunt ita formis odores diſtincti, vt ſapores, ſed tantum generibus: cum præſertim bene olentia quædam, nonnulla male olentia dicantur, cæterum ſuauis tetrique odoris ſpecies vocabulis notatæ, non ſint, quanquam alioqui in magno diſcrimine. Nam dulcia & amara formis magis deſignata ſunt, verum acris dicitur, vehemens, mollis, dulcis, grauis odor, &c. *Theophraſt. de Odoribus*, in quo egregio libello, multa de tota hac materia pertractauit eruditiſſime.

Odorem maiorem omnia præbent, cum mouentur, quia excitata plus aeris implent quam quieſcentia, & ita odor eius ad ſenſum noſtrum tranſmittitur. *Ariſt. Problem. Sect.* 12.

Odorem minus ſentimus hyberno tempore, & minime per gelu & glaciem, quia aer à frigore immobilior redditur, itaque motus non æquè proficiſci à corpore odorato poteſt, propter difficilem deliberationis motum, & aeris quo inuehitur. *idem, ibid.*

Odorem maiorem reddunt, aromata cinere ſuffita quam igne, & plenius ac diutius ſuum ſeruant odorem cum cinere ſuffiuntur: quia in cinere minus concoqui odor poteſt, itaque plenior eſt, ignis verò quoniam celeriter vires eorum domat & concoquit, odorem commutat, concoctio enim eſt rei concoquendæ immutatio. *idem, ibidem.*

Odorem grauiorem reddunt ora hominum qui ieiunarunt, eorum qui aliquid edunt non olent, quia ventre inani minuſque agitato aer factus calidior, ſpiritum & excrementa pituitoſa ſua immobilitate putrefacere poteſt, calidiorem autem effici, hinc colligi poteſt, quod & ſitim parere ieiunium ſolet. At vbi ederint, odor ciborum illam graueolentiam offuſcat, vt maior minorem: calor enim ciborum calorem illum præcedentem exuperat, ita vt nihil affici poſſit. *idem, ibid. ſect.* 13.

De ſuaui

De ſuaui odore. DIAL. XXII.

Franciſci Petrarchæ.

GAV.

Suauibus delector odoribus. R. Hi vel victui, vel veſtitui ſubſeruiunt, de quibus quid ſentiam audiuiſti. G. Odoribus ſtudeo. R. Odorum alii gulam, alii libidinem irritant. Horum appetitus incontinentiæ notam ſubit, & præſertim vehemens. Alii propter ſeipſos expetuntur. Horum ſtudium non turpitudinis nempe, ſed vanitatis arguitur. Vnde eſt, vt muliebrium vnguentorum odor, aut dapum, quam florum turpior ac pomorum ſit. Eadem ratio eſt earum delectationum, quæ auribus oculiſque percipiuntur. Si vnquam Ethicis applicuiſti animum, noſti hæc, neque te nunc doceo, ſed notæ veritatis ad memoriam retraho, vt huius generis oblectamenta videas vel fœda eſſe, vel leuia. G. Odoribus operam do. R. Bonæ vtinam famæ cuius odor bonus quoque dicitur, malusq; ac maior multo, latiusq; ſenſibilis, quam aromatum, ſi terantur, aut ſulphurum, ſi crementur. De his odoribus non nares, ſed mens iudicat. G. Bonis odoribus delector. R. Si ſenſui pares, & voluptati inhias, vt dictum eſt, aut obſcœnum, aut inane. Si valetudinis curam geris, excuſabilem modo condimentum rerum omnium modus adſit. Confortat enim tabeſcentem ſpiritum odor leuis, ſed ad omnia valet illud Comicũ: Ne quid nimis. Eſt autem (vt in multis) in hoc quoque naturarum varietas infinita, non ſolum inter hominem atq; hominem, ſed inter gentem & gentem. Siquidem vera fama eſt, quamq; magni non reſpuunt authores, gens quæ Gangis fontem accolit, omnis cibi expers, ſolo mali ſylueſtris odore alitur peregre profecturi, nil niſi bonum illud malum ac vitale circumferunt, tam fœtoris impatientes, vt ſicut eos purus nutrit, ſic infectus odor interimat. Delicata complexio, quæ ſic viuat & pereat. Hinc gens omnis ad ortum ſolis obuerſa, cœlique mollitie delinita, vel ciborum negligentior, ſic egentior, atque appetentior eſt odorum, & inde nimium hæc primum curioſitas nos inuaſit. Aſſyrii, Arabes & Sabæi, veſtris armis edomiti, ſuis vos odoribus domuere, quibus aliquandiu rigida patrum & inuicta ſobrietas obſtitit, vſque adeo, vt quingenteſimo & ſexageſimo quinto annis vrbis conditæ graui edicto à Cenſoribus caueretur, ne quis in vrbem ipſam vnguenta externa conueheret. Non multo autem poſt modernorum vitiis (vt aſſolet) veterum ſcita rumpentibus, in ſenatum ipſum edicti talis authorem victrix laſciuia penetrauit. G. Libenter, bene oleo. R. Peregrini odores, atque omne artificium bene olendi, proprii naturalis, non boni odoris argumenta, & latentium ſunt ſigna defectuum. Ob hoc ipſum, atque ob illam, nedum viro, ſed ne honeſta quidem fœmina dignam curam ſolita ſenſum viri fortis offendere. Meminiſti adoleſcentis illius, qui dum, vt erat vnguento illitus, pro collata præfectura, Veſpaſiano principi gratias acturus, ante eum ſtaret, ille hauſto mox odore ſubſtomachans acri ſupercilio, voce aſpera: Mallem, inquit, allium oboleuiſſes, ſic increpitum ſine honore, inhibitis, ſeu reſciſſis iam conceſſæ gratiæ literis bene olidum dimiſit. Ita cum ſemper dedecori ſint odores huiuſmodi, interdum etiam damno ſunt, maxime, vbi morum grauis, ac maſculus cenſor ſit. Quid quod quibuſdam fuere periculo? Nam, & illud noſti, vt Plautius Senatorii vir ordinis, triumuirali proſcriptione, metu mortis Salernitanis latebris abditus, vnguenti proditus odore, ſibi quidem perniciem, proſcriptoribus autem ſuis excuſationem ſæuitiæ quæſiuit. Nam quis non iure cæſum diceret eum, qui eo tempore Reip. tantoque priuato diſcrimine vnguenta etiam nunc oleret? G. Artificioſis odoribus aſſucui. R. Deſueſce, ſi conſilium meum vis. Turpius eſt enim artificioſis quam ſimplicibus aſſucuiſſe. Omne, quod turpe eſt, quo artificioſius, eo fit turpius. Honeſtatis ornamentum ars, inhoneſtatis eſt cumulus. Adde, quod & fœdius hodie, quam olim, quamuis enim Roma (vt dixi) & quam Græcorum Romam prope dixerim Lacedæmon, huic peſti ex Aſia venienti, quaſi armatæ hoſtium legioni ferreis moribus, atque edictis obſtiterint, ad extremum tamen molles vnguentorum ſimulq; vitiorum acies fefellit excubias, in Europam tranſiit, & fortiſſimas gentes vicit. Et quoniam ſingula proſequi longum eſt, ex vnius aſperrimi atque laborioſiſſimi viri mollitia duritie de reliquis coniecturam facito. Siquidem in medio bellorum æſtu, ille inuictus, ac barbarus cruento cum exercitu vnctus eſt Annibal: penetrabilia vnguenta, ſed penetrabiliora ſunt vitia. Itaque eneruati ducis ac militum, quorum tam ſtupenda primordia fuerant, qualem decuit, exitus fuit. Quo effectum eſt, vt cum multum, Africani ſemper virtutibus, Annibalis tamen vnguentibus aliquid deberetis, expediebat illis, vt ſicci eſſent, vobis vt vngerentur. Ex illo ſane multis ſeculis ſic iſte mos inualuit, vt labor ſtuporque ſit legere, quæ de hac re in vtriuſque literis ſcripta ſunt. Et quid pluribus morer? vſque ad illius pedes, quo nil altius, vnguentum venit, quod ipſe, qui omnem mollitiem animorum, atque omnes illecebras voluptatum extincturus aduenerat, paſſus eſt, non vnguento quidem, ſed pietate delectatus, ac lachrymis offerentis. Iam vero pedetentim vſus hic abiit, vt cum in multis ætas veſtra maiorum gloriæ impar ſit, in hoc excellere videatur, quod vnguentaria non eſt, & qui his capitur, non communi temporum, ſed proprio quodam animi vitio laborat. G. Bonis odoribus illicior & delector. R. Fieri non poteſt, quin quæ delectabilia ſunt natura, & illiciant, & dum præſentia ſint, delectent ... ſapientis Hebræi dictum eſt. Vnguento, & variis odoribus ... cor, quamvis vnguento quidem non tam mihi delectationem ... ineſſe, quam faſtidium. Sed, vt inſit odoribus, meo certe ... ſentibus reſiſtendum contemptu & obliuione, præſentibus ... dum modice, neque vllum his ſtudium impendendum, ne ... citus vltimarum, viliumque rerum mancipium fateare. ... articulum longius trahant: inhoneſtis odoribus, vt rebus ... virilem effœminantibus animum vetitis ac ſecluſis, in reliquis ... guſtini ſententiam amplector, de illecebra odorum inquit: Non ... tago nimis, cum abſunt, non requiro, cum adſunt, non reſpuo ... tus eis ſemper carere. Ideo ..., ne quando bonis odoribus ... leas, aut odioſis mundiciis odioſius ſis.

ADAGIA.

Anus hircum olet Γραῦς ἀνάθυε.

De vetula libidinante: propterea quod alarum ac reliquarum partium odor excitatur ad libidinem incenſis.

Aut piſcem olet aut florem.

Dictum in eum qui bene oleret, quod Timallus, piſcis ſit ... uiſſimus, & æque fragrans eiuſdem nominis flos.

Oeconomia.

DEFINITIO: ET ETYMOLOG.

OEconomia, Græca dictio eſt, οἰκονομία, ας, ἡ, diſpenſatio domeſtica, & οἰκονομέω, guberno: & οἰκονόμος, ου, ὁ, diſpenſator ... miliaris dicitur. Hæc autem eſt prudentia rectiua ... nis vnius familiæ. *ſec. B. Thom. ſecunda Sec. q.* 48. Cuius finis ... mus, totum bene viuere ſecundum domeſticam conuerſationem. *ſec. eund. ibid. q.* 50. *art.* 3.

Quatuor ſpecies œconomia.

Regia, Satrapica, Politica, & Priuata. *Regia* autem prouentus ſpecies quatuor: circa Monetam, circa importata & exportata, ... Portoria, circa ſumptus, cum compendio fiunt, ac res ... dentur, æſtimationeſque vbi expediat magis, quam ... penſæ fiant.

Satrapica prouentus ſpecies ſex: ex Terra, quam Decimam ... cant, & Locorum, vbi dominantur metallicis: ex terra ... ſcentibus: ex Mercatoribus, ex Paſturis, Decima item ... ſexta, ex aliis variis rebus.

Tertia œconomia ſpecies, *Politica*, id eſt, ciuitatis huius ... optimum ex iis, quæ in loco proprio gignuntur, deinde ... ris, poſt hæc τῶν ἐγκυκλίων.

Quarta & vltima *priuati hominis*, quæ quidem anomala ... abſque norma exiſtit, quod non ad vnam tantum ... œconomia exerceatur. Eſt inſuper omnium minima ob ... uentus & expenſas. Huius optimum vectigal ... eſt, Agricultura, quæ omnium eſt parens. Hinc enim ... dum naturam res nobis acquiruntur: Deinde ex aliis rebus ... tium ex argento: præter omnia autem parcere ſuperfluis, & ... iores ſint prouentibus expenſæ.

Oeconomia eſt domus adminiſtratio recta. Domus partes ... ſunt: familia, & res familiaris.

1. Familia eſt certarum perſonarum domeſtici conuictus ... iunctarum, ſocietas. Perſona quæ præeſt dicitur οἰκοδεσπότης ... obediunt, domeſtici. Harum perſonarum triplex eſt συζυγία, Coniugalis, Patria, Herilis. Coniugium eſt vnius viri & fœminæ ... ſolubili vitæ, omniumque caſuum communione, ad liberorum ... ducationem & familiæ ſuſtentationem coniunctarum, communio. Patria Syzygia eſt, qua parentes & liberi inter ſe coniunguntur. Herilis, qua herus & famuli, hera autem & famulæ inter ſe ... tur. Officium coniugum commune ad pietatem, mutuum amorem ... fidelitatem, & rei domeſticæ curam refertur. Proprium mariti officium certa reſpicit capita. Amet vxorem ſuam. Sit caput & ... eius in timore Dei, competentem poteſtatem concedat ei ... ros, ſeruos & ancillas: ſcienter, pie, prudenter cum vxore ſua ... ſetur. Officium vxoris eſt quintuplex: nempe dilectionis, ſubiectionis, temperantiæ, adiumenti, prudentiæ decoræ. Officium parentum generale, eſt philoſtorgia: ſpeciale patrem & matrem ſpectans, ... ris præſtatur, partim in infantia, partim poſt infantiam in pueritia, adoleſcentia & iuuentute. Patris officium eſt defenſionis & authoritatis: Matris autem lactationis & familiaritatis maternæ. Liberorum Officium, charitatem, Obſeruantiam, & obedientiam ... ctitur. Officium herile eſt directio famulorum ac famularum ad exercitia pietatis, & ad operas vitæ præſenti neceſſarias: laborantibus alimentum, mercedem, conſeruationem iuſtam, commoda ... inſtitutionem honeſtam procurare: malos dimittere. Seruorum & ancillarum officium, venerationis eſt obſequium & fidelitatis. ... miliæ totius officium erga vicinos, & concordiæ, & beneficentiæ multiplicis, quæ proximi commoda promoueat.

2. Re...

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN